

Maarakennus-, kivi- ja kaivosalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2020–2021

Maarakennus-, kivi- ja kaivosalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistetut suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Kaivosalan perustutkinto	49	444	70	609
Kaivostyön osaamisala	0		1	
Rikastuksen osaamisala	0		1	
Maanmittausalan perustutkinto	49	454	42	443
Rakennusalan perustutkinto (sis. koko rak.pt)	2 222	24 430	2 170	25 507
Talonrakennuksen osaamisala	1 809		1 725	
Kivialan osaamisala	8		10	
Maarakennuksen osaamisala	21		28	
Maarakennuskoneenkuljetuksen osaamisala	353		385	
Ei tietoa	31		22	
Sukellusalan ammattitutkinto	14	71	15	75
Työsukeltamisen osaamisala			14	
Tutkimussukeltamisen osaamisala			1	
Kaivosalan ammattitutkinto	27	49	2	39
Maanalaisen kaivoksen osaamisala	8			
Avolouhinnan osaamisala	17			
Ei tietoa	2			
Kivialan ammattitutkinto	18	61	12	31
Louhinnan osaamisala	0		0	
Asennuksen osaamisala	13		7	
Jalostuksen osaamisala	4		5	
Ei tietoa	1		0	

Maanmittausalan ammattitutkinto	2	3	11	36
Maarakennusalan ammattitutkinto	198	1 124	223	1 275
Maarakennuskoneiden käytön osaamisala	41		51	
Kalliorakentamisen osaamisala	5		5	
Asfalttoinnin osaamisala	17		32	
Ympäristötöiden osaamisala	6		5	
Verkstorakentamisen osaamisala	17		12	
Infra-alan kuljetusten osaamisala	27		13	
Pohjarakentamisen osaamisala	2		1	
Liikennealueiden ylläpidon osaamisala	2		3	
Ajoneuvonosturinkuljetuksen osaamisala	6		8	
Ei tietoa	76		93	
Maarakennusalan erikoisammattitutkinto	40	160	55	201
Yhteensä	2 619	26 796	2 600	28 216

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Tavoitteena tutkinnon osia / tavoitteena koko tutkinto

Tavoitteena on suorittaa kokotutkintoja, mutta useat tutkinnon suorittajat haluavat nopeuttaa pääsyä työelämään suorittamalla tutkinnon osia.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Rakennusalan perustutkinnossa maarakennuksen osaamisalalla on nähtävissä hiipumista.

Maarakentajapuolelle ei ole hakijoita. Ei ole vetovoimainen. Vetovoimaisuutta ja alan houkuttelevuutta pitäisi saada parannettua. On haasteellinen.

Maarakennuskoneenkuljetuspuoli on kehittynyt hyvin, joka näkyy hakijoiden määrässä. Tekniikka kiinnostaa nuoria.

Kivialan perustutkinnon osaamisalalla tutkinnon osien määrissä on nähtävissä hiipumista. Koulutukseen ei ole hakijoita.

Kivialan ammatillisessa koulutuksessa valtaosa (60–70 %) on maahanmuuttajia. On haasteellinen tutkinto.

Kivialan ammattitutkinnossa louhinnan osaamisalan koulutukseen ei ole hakijoita. Vallitsevan suhdannetilanteen vuoksi työpaikkoja ei ole toistaiseksi tarjolla.

Vaatii markkinointia yrityksille koulutuksista, joka on resurssikysymys. Panostettava median kautta markkinointiin koulutustarjonnasta kaikille aloille.

Kaivosalan perustutkinnossa ei ole havaittavissa suurempia vaihteluja. Tutkinnon osissa on sen sijaan nähtävissä kasvua.

Kaivosalan ammattitutkinnossa on havaittavissa tutkintojen ja tutkinnon osien määrien laskua. Avolouhinnan osaamisalalle ei ole suhdanteista johtuen toistaiseksi tarjolla työpaikkoja.

Näyttöpaikkojen löytyminen on osin ollut haastavaa. On lisättävä opiskelijayhteistyötä yrityksen kanssa. Työelämä vaatii hyviä perustaitoja ja asenne on oltava kunnossa.

Oppisopimuskoulutusta järjestetään tutkinnon osille sekä lyhyitäkin jaksoja oppilaitoksessa. Maarakentajia olisi saatava oppisopimuskoulutukseen. Voidaan myös rekry-koulutuksella täsmäkouluttaa tiettyä tutkinnon osaa työelämän omiin tarpeisiin.

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat, ytot

Ammatilliset tutkinnon osat, pakolliset ja valinnaiset tutkinnon osat ytot voisivat selittyä perustutkinnon kokotutkinnon suoritusten vähentymisenä verrattuna edellisen toimikauden tehtyihin havaintoihin.

Oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutukset ytoihin tulevat näkymään tulevaisuudessa.

Tutkintoja tai tutkintojen osaamisaloja, joiden suorituksia on marginaalisesti

Ammattitutkinnoissa valinnaisia tutkinnon osia suoritetaan vähänlaisesti riippuen työkohteista.

Valinnaisten suoritusmäärien vähäisyys ei saa vaikuttaa valinnaisten osien tarjontaan. Laajalla valinnaisuudella mahdollistetaan kokotutkinnon suorittaminen.

Alan vetovoima on hyvä, mutta on myös havaittavissa alueellista vaihtelua.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät
Kaivosalan ammattitutkinto	5	2
Kaivosalan perustutkinto	49	4
Kivialan ammattitutkinto	7	3
Maanmittausalan ammattitutkinto	5	2
Maanmittausalan perustutkinto	54	7
Maarakennusalan ammattitutkinto	22	20
Maarakennusalan erikoisammattitutkinto	15	10
Rakennusalan perustutkinto (sis. koko rak.pt	56	51
Sukellusalan ammattitutkinto	1	1

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.*

Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Perustutkintoon on haettu enemmän järjestämislupia, kun on aktiivisia koulutuksen järjestäjiä. Kaivosalan perustutkintoon ja maanmittausalan perustutkintoon on myönnetty järjestämislupia huomattavasti enemmän kuin on aktiivisia järjestäjiä.

Rakennusalan perustutkinto sisältää kaikki **rakennusalan** osaamisalat.

Ammattitutkintojen osalta järjestämisluvat suhteessa aktiivisiin järjestäjiin on linjassa.

Tutkintojen järjestäminen

Työelämätoimikunnalla on huoli, ettei se saa tietoa aloittavista koulutuksen järjestäjistä, jotka aloittavat järjestämään koulutusta voimassa olevalla järjestämisluvalla.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Maarakennusalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnon koulutuksen järjestäjiä on eniten pääkaupunkiseudulla, mutta tutkintoa järjestetään myös ympäri Suomea.

Kaivoalan tutkintoja järjestetään siellä, missä on kaivoksia eli Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Maantieteellinen kattavuus on riittävä koulutuksen järjestämisen kannalta. Pääkieli on Suomi.

Maarakennusalan tutkintoja järjestetään ympäri Suomea.

Tutkintoja on järjestetty rakennusalan perustutkinnossa maarakennuksen osaamisalalla 3,57 % ruotsinkielisesti.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Kaivosalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka ja oppilaitos 12,28 %, oppilaitos 32,46 %, työpaikka 14,91 %, ei tietoa 40,35 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 9,36 %, työnantaja/työelämän edustaja 0,29 %, opettaja 29,53 %, ei tietoa 48,54 %.

Kaivosalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 79,49 %, ei tietoa 20,51 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja 15,38 %, ei tietoa 84,62 %.

Kivialan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 87,1 %, ei tietoa 12,9 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 87,10 %, ei tietoa 12,90 %.

Maanmittausalan perustutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka ja oppilaitos 3,46 %, oppilaitos 28,37 %, työpaikka 64,36 %, ei tietoa 3,81 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 58,48 %, työnantaja/työelämän edustaja 1,04 %, opettaja 6,57 %, ei tietoa 10,73 %.

Maanmittausalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 88,89 %, ei tietoa 11,11 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 88,89 %, ei tietoa 11,11 %.

Maanrakennusalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka ja oppilaitos 2,51 %, oppilaitos 2,67 %, työpaikka 64,86 %, ei tietoa 29,96 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 61,65 %, työnantaja/työelämän edustaja 0,08 %, opettaja 18,12 %, ei tietoa 19,61 %.

Maanrakennusalan erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Työpaikka 44,78 %, ei tietoa 55,22 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 43,78 %, opettaja 31,34 %, ei tietoa 24,88 %.

Rakennusalan perustutkinto (sis. koko rakennusalan perustutkinnon)

Näytön suorituspaikat: Työpaikka ja oppilaitos 6,23 %, oppilaitos 24,45 %, työpaikka 54,86 %, ei tietoa 14,46 %.

Arvioinnista päättäneet: Opettaja ja työnantaja/työelämän edustaja 51,73 %, työnantaja/työelämän edustaja 1,09 %, opettaja 14,19 %, ei tietoa 16,36 %.

Sukellusalan ammattitutkinto

Näytön suorituspaikat: Oppilaitos 100 %.

Arvioinnista päättäneet: Kaksi opettajaa 94,97 %, opettaja 5,33 %.

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Työelämätoimikunta on huolissaan siitä, että oppilaitos ei ota työelämäedustajia arvioimaan ammattitutkinnon näyttöjä.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Opiskelija(amis)palautteiden keskiarvot näytöstä päättökyselyjen osalta näyttävät tilastoissa hyviltä, yli 4,0. Eivät ole uskottavia. Ammattitutkinnoissa on korkeat yli 4,5 palautteiden keskiarvot. Perustutkinnoissa löytyy hajontaa palautteiden keskiarvoissa, alle 4,5.

** opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Kaksikantaisuuden toteutuminen on toimiva ratkaisu niin kauan, kun arvioinnissa on mukana työelämän edustaja eikä pelkästään pelkkiä opettajia.

Tilastojen mukaan maarakennusalan ammattitutkinnossa ”ei tietoa”, missä näyttö on suoritettu, näyttää huolestuttavalta.

Rakennusalan perustutkinnosta pitäisi voida erottaa osaamisalat (maarakennuskoneenkuljetus ja maarakennus). Samoin kivialalla. Nyt valtaosa on rakennusalan perustutkintoja, **huom!** osaamisaloja ei ole eroteltu Vipusessa.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöillä

Perustutkinnossa on tutkinnon osia, joita ei voida välttämättä näyttää työelämässä esimerkiksi huolto ja maarakennuskoneiden 3D ohjaus.

On sovellettava, koska kyseessä on oppilaitoksen omia oppimisympäristöjä kuten oppilaitoksen oppimistyöt asiakkaalle, jotta mahdollistetaan kokotutkinnon suorittaminen.

Osin koronan vaikutukset näkyvät oppilaitoksessa järjestettävissä näytöissä.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Näyttöympäristöt soveltuvat hyvin osaamisen osoittamiseen.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Ei kommentoitavaa. Työelämätoimikunnalla ei ole ollut oikaisupyynnöitä käsittelyssä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Työelämätoimikunnalle on tullut vain yksi osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma käsiteltäväksi. Ei voida tehdä yleistyksiä vielä tässä vaiheessa.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Työelämätoimikunta ei ole tehnyt vierailukäyntejä korona-aikana.

Henkilökohtaistamispaperit on pyydetty nähtäväksi vierailukäynnin yhteydessä, josta selviää, miten näytöt on arvioitu.

Hyvät käytännöt, kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Ei kommentoitavaa.

Yleistettäviä havaintoja

Tilastojen perusteella päättökyselyn palautteissa ei ole havaittavissa suuria eroja edelliseen toimikauteen verrattuna. Palautteet näyttävät yleisesti ottaen todella hyviltä.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Tutkinnon perusteet ammatti- ja erikoisammattitutkinnossa vastaavat työelämän vaatimuksia. Työelämä on ollut laatimassa tutkintojen perusteita. Työelämätoimikunnalle tutkintojen perusteet tulevat lausuntokierrokselle.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Valinnaisuuksia on olemassa kiitettävästi tutkintojen suorittamisessa.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai ammattitaidon osoittamistavoista

Koulutuksen järjestäjän tulisi kertoa valinnaisista tutkinnon osista tutkinnon suorittajalle ja miten niitä käytetään hyödyksi tutkinnon suorittamisessa.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Uudet tutkinnon perusteet ovat toimineet hyvin.

Yleisiä havaintoja työelämäpalautteesta (työpaikkaohjaajakysely)

Työpaikkaohjaajakyselyssä työelämäpalautteiden keskiarvoissa on nähtävissä hajontaa vaihteluvälillä 2,8–4,6. Työelämäpalautteiden vastaajamäärissä oli myös vaihtelua.